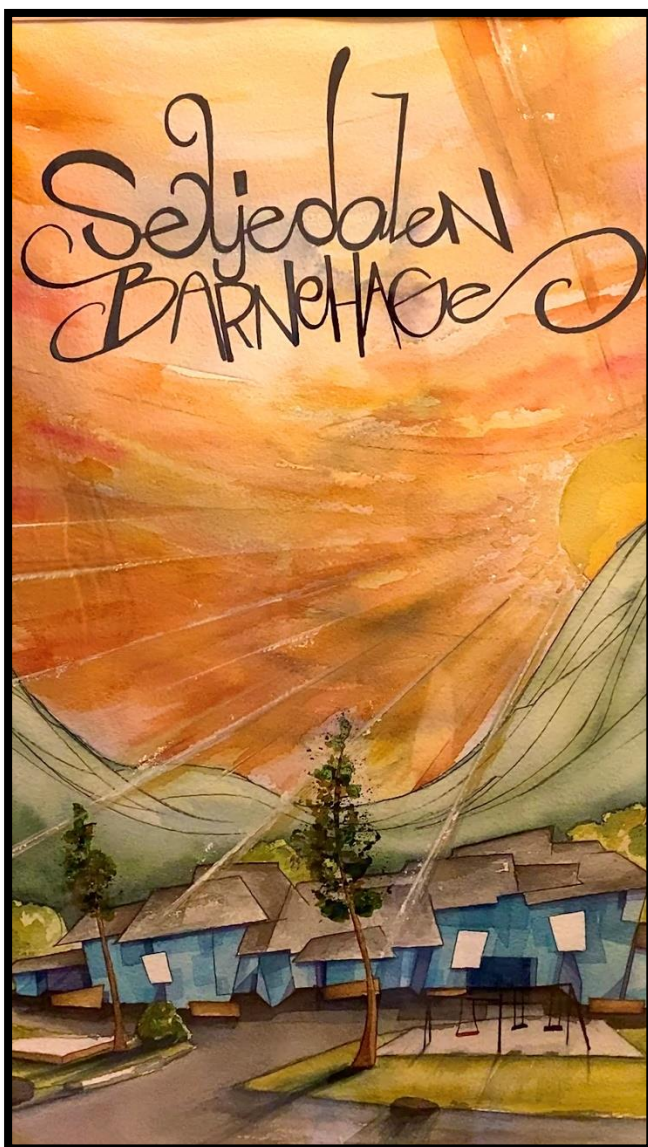

BERGEN
KOMMUNE

Årsplan 2020 – 2021 Seljedalen barnehage

Bergen kommune har felles mal for Årsplan i kommunale barnehagene. Barnehagene utarbeider sine årsplaner ut fra en fastsatt ramme som samsvarer med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager i Bergen kommune trer etter planen i kraft 01.01.2018. Den beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for perioden 2018-2021. Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er *Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre*. Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

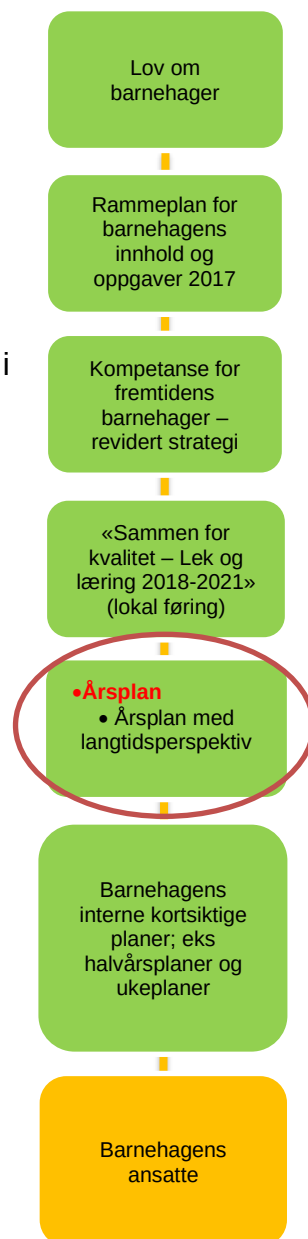
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to.

- **Årsplanen** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen har et tidsperspektiv på 1 år og den følger barnehageåret.
- **Årsplan med langtidsperspektiv** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplan med langtidsperspektiv inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet. Årsplan med langtidsperspektiv har et tidsperspektiv på 4 år og trer i kraft fra 01.01.2019.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Fagavdeling for barnehage og skole

Innhold

Forord.....	3
Innhold.....	4
Visjon og mål for kommunale barnehager i Bergen kommune	7
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	7
Verdier.....	7
Mål.....	7
1.0 Barnehagens innledning	8
1.1 Struktur og organisering	8
1.2 Metodevalg.....	8
1.3 Kjerneverdier	6
2.0 Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring.....	7
2.1 Tilknytning	7
2.2 Lek	8
2.3 Læring.....	8
2.4 Barns medvirkning	8
2.5 Vennskap og felleskap	9
2.6 Mangfold	10
3.0 Barnehagens tema/prosjekt for 2019./2020	10
3.1 Fagområder.....	11
3.1.1 Språk som basiskompetanse	11
3.1.2 Matematisk kompetanse	12
3.2 Digitale verktøy	13
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	13
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	13
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging.....	14
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	14
Generell del:	15
I. Barnesyn og læringssyn	15
II. Pedagogisk relasjonskompetanse	15
III. Danning gjennom omsorg, lek og læring.....	16
IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	17
V. Overganger	17
VI. Foreldre medvirkning	18
VII. Forebygging, håndtere, stoppe og følge opp mobbing	19

Visjon og mål for kommunale barnehager i Bergen kommune

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

Nedenfor følger barnehagens planer, arbeidsmåter og innhold. Det er likevel nødvendig å opplyse om at det under enkelte punkt vil bli gjort endringer, dette i tråd med kommunale og statlige føringer i forhold til korona situasjonen vi befinner oss i dette barnehageåret. Vi ønsker ikke at pandemien skal legge føringer for innholdet i barnehagen, men ser likevel enkelte utfordringer. Dette knyttes spesielt opp mot «den åpne dørs pedagogikk», hvor barna går på besøk til de andre avdelingene, i tillegg til førskolegrupper og skolebesøk.

1.1 Struktur og organisering

Seljedalen barnehage er en fireavdelings barnehage med aldersblandete grupper i alderen 0-6 år på alle avdelingene. Dette barnehageåret vil det være 24 barn under 3 år og 36 barn over 3 år – til sammen 60 barn.

Det vil være 19 personer tilknyttet personalgruppen i ulike stillingsstørrelser og med ulike arbeidsoppgaver.

Seljedalen barnehage er praksisbarnehage og vil i løpet av året ta imot studenter fra Universitetet i Bergen som går på studieprogrammet spesialpedagogikk. I tillegg skal vi ta imot studenter fra Høyskolen på Vestlandet som skal bli barnehagelærere.

Seljedalen barnehage praktiserer «den åpne dørs politikk.» Det betyr at barna kan gå på «besøk» til de andre avdelingene i barnehagen, bl.a. for å opprettholde og knytte nye vennskap på tvers av barnegruppene. I tillegg blir de kjent med og trygge på det øvrige personalet. Vår filosofi er at alle barna er «våre barn» uansett hvilken avdeling de går på. Dette ser vi skaper trygge og tillitsfulle barn som kjenner alle de voksne godt og som barna finner trygghet i.

Seljedalen barnehage arbeider ut ifra rammeplan for barnehagen – innhold og oppgaver og er opptatt av å arbeide med innholdet på en tverrfaglig, utforskende og reflekterende måte. Vi er opptatt av å ha søkelys på barns medvirkning og at de skal få være aktive deltakere i egen hverdag. På grunnlag av dette, legger vi vekt på etterarbeid som praksisfortellinger og refleksjon i personalgruppen. Dette vil også være barnehagens utviklingsområde dette barnehageåret.

1.2 Metodevalg

Seljedalen barnehage bruker samspillsmetoden Dialog.

Gjennom samspillsmetoden Dialog styrker vi barnets sosiale kompetanse. Sosial kompetanse kommer ikke av seg selv, og det oppstår ikke gjennom modning eller tilfeldig læring. Det kreves at personalet er bevisste og at vi jobber langsiktig slik at barnegruppen fungerer positivt sammen.

Det enkelte barn skal føle seg velkommen og trygg i gruppen. Det er viktig at barnet får venner og blir respektert i resten av barnegruppen. Vi legger vekt på å se det

enkelte barn og gi det den omsorg, trøst, støtte og oppmuntring det trenger. I aktiviteter og samhandling er det viktig at det enkelte barn kan hevde seg. Vi støtter opp om de positive ferdigheter barnet har og motiverer og tilrettelegger ut ifra disse.

Barn må vises respekt og anerkjennelse, men også grenser og irettesettelser på en positiv måte. Vi hjelper barnet til å forstå at ikke alle handlinger er akseptable. Anerkjennelse innebærer også å ta barnet på alvor og sette oss inn i barnets ståsted og innse at barnets forståelse og følelser kan være annerledes enn våre egne. Likeledes hjelper vi barnet til å forstå egne følelser og lærer det å overføre læring om seg selv i forholdet til andre.

Vi jobber for at barna skal utvikle god selvfølelse og selvtillit, samt selvrespekt og respekt for andre mennesker og alt liv rundt seg, livsmestring og bærekraftig utvikling er derfor sentrale begreper.

I arbeidet med samspillsmetoden Dialog jobber vi utfra prinsippene:

- 1. Vis at du bryr deg om barnet**
- 2. Juster deg etter barnet**
- 3. Snakk hyggelig om det barnet gjør eller er opptatt av**
- 4. Gi ros og anerkjennelse**
- 5. Felles fokus**
- 6. Gi mening**
- 7. Sett grenser på en positiv måte**

1.3 Kjerneverdiene

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

For oss betyr dette at vi:

- Tar imot barna på en god måte
- Ser hvert enkelt barn
- Viser interesse for det barna er opptatt av
- Er oppmerksomme på hvert enkelt barn
- Er oppmerksomme på hva barnet uttrykker gjennom handling og ord.

1.3.2 Varme

«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

For oss betyr dette at vi:

- Tar barna på alvor
- Skaper god tilknytning til alle barna
- Viser at vi bryr oss om hvert enkelt barn
- Bekrefter barnas følelser
- Skaper trivsel for barna

1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

For oss betyr dette at vi:

- Legger til rette for godt samspill
- Legger til rette for gode vennskap
- Skaper rom for samtaler
- Har en empatisk væremåte der grunnverdien er likeverd
- Legger til rette for latter og lek sammen med andre
- Har fokus på at alle kan bidra/delta på sin måte

2.0 Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

2.1 Tilknytning

Tilknytningsrelasjonene tidlig i livet er på en måte barnets grunnopplæring i: «Hvem er jeg, hvilken verdi har jeg, og hvordan kan jeg være sammen med andre?»

Kilde: Torsteinson, Brandtzæg og Øiestad «Se barnet innenfra»

(Sammen for kvalitet- Lek og læring: s.17)

Barna i Seljedalen barnehage møter omsorgsfulle voksne som arbeider etter Bergen kommune sine verdier "Se barnet, varme og inkluderende". Med profilen vår "Den viktige hverdagen" arbeider vi for at Seljedalen barnehage skal være en barnehage hvor det er godt å være. Alle skal bli sett, hørt, respektert og være en del av fellesskapet. Vi voksne skal være troverdige rollemodeller i vårt arbeid.

Det vi legger inn av omsorg, trøst, ømhet, glede og latter kommer ut igjen som psykisk helse og mestring hos barna.

(Brandtzæg, Torsteinsson og Øiestad)

Om høsten jobber vi mye med de nye gruppesammensetningene. Nye barn skal bli kjent med hverandre, de voksne, barnehagens rytme og rutiner. Nye roller oppstår, og barna må tilpasse seg hverandre. Målet er en best mulig oppstart med hovedfokus på omsorg og trygghet. Samarbeid med foreldre om barnets behov og foreldrenes ønsker er grunnleggende for at barnet skal få en god start i barnehagen. Vi vil ha en omsorgsfull barnehage, preget av humor og glede. Vi voksne arbeider kontinuerlig med en bevisstgjøring rundt egne holdninger og handlinger.

Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.

(Rammeplanen 2017:19)

De yngste barnas behov for trygghet, omsorg og nærhet er stort og fundamentalt for deres videre utvikling, både i et psykologisk, utviklingsmessig og læringsrelatert perspektiv. Med voksne menes alle voksne, både foreldre og barnehageansatte. En trygg tilknytning møter to ulike behov hos barnet. Det første er barnets avhengighet og behov for beskyttelse og omsorg. Det andre er barnets selvstendighet og behov for å undersøke og mestre verden. Det er denne opplevelsen av stadig vekslende dynamikk mellom selvstendighet og avhengighet som danner fundamentet for barnets selvstendighet og livsmestring.

2.2 Lek

Leken har egenverdi og er en arena for barns utvikling av vennskap, samhandling og fellesskap. Den er indre motivert, en drivkraft for utvikling av kompetanse og en forutsetning for lystbetont, livslang læring. I leken stimuleres barns kreativitet, fantasi, innlevelse og kommunikasjon, samt evnen til samarbeid og problemløsning. Leken er sentral for barns språkutvikling. Den gir barnet mulighet til å uttrykke og bearbeide opplevelser, følelser og erfaringer. Gjennom leken utforsker og utfordrer barnet sine evner og anlegg. De opplever mestring, både sammen med andre og alene. Leken er en viktig kilde til humor, glede og livsutfoldelse. Barns erfaringer og engasjement gir inspirasjon og barna skal være aktive i utformingen av lekens innhold og rammer.

Barn leker på ulike måter ut fra alder og utvikling. I de yngste barnas lek er bevegelse og sansing fremtredende elementer. Barns språklige og sosiale ferdigheter har betydning for lekens innhold. I barnehagen skal barn møte et lekemiljø som er tilpasset deres interesser, alder, forutsetninger og kulturelle bakgrunn.

Leken er barnets naturlige uttrykksform, og for barnet er leken et mål i seg selv. Barnet opplever ikke noen forskjell på lek og læring i sitt perspektiv. De lærer av alle sine erfaringer, og det er barnehagens oppgave å tilby et rikt og variert leke- og læringsmiljø som ivaretar rammeplanens mandat «Sammen for kvalitet – lek og læring» s.19

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/barnehagens-formal-og-innhold/lek/>

Vi som arbeider i Seljedalen barnehage, er derfor opptatte av å inspirere barna til å delta i ulike typer lek og vi ønsker å fremme et godt lekemiljø. Vi ønsker videre å være deltakende i barnas lek og på den måten forstå hva barna uttrykker gjennom leken og støtte de som ikke helt har knekt lekekodene enda.

2.3 Læring

Barnehagen er en viktig læringsarena og vi skal legge til rette for et godt læringsmiljø. Vårt læringssyn er at både barn og voksne lærer i samhandling med andre. I alle relasjoner som oppstår gjennom lek og aktiviteter, foregår det læring. Rammeplanen beskriver barnehagens innhold og hva barna skal oppleve og få erfaring med gjennom de ulike fagområdene. Det er naturlig å arbeide tverrfaglig - det vil si at i aktiviteter og tema er vi innom flere fagområder samtidig. I løpet av barnehageåret har vi prosjekter med utvalgte tema som det arbeides med over lengre tid. Vi er opptatt av helhetlige læringsprosesser hvor barn gjennom egen erfaring lærer, blir motivert og mestrer.

Vi ønsker at barna skal kjenne seg så trygge at de ønsker å utfordre seg selv, forsøke noe de ikke kan og stadig ønske å lære seg noe de ikke allerede kan. Alle kan ikke alt, men hvis vi prøver, får vi det gjerne til etter hvert. Dette tenker vi også henger nært sammen med målet rundt livslang læring.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/barnehagens-formal-og-innhold/laring/>

2.4 Barns medvirkning

Barnas tanker og meninger skal få rom til å komme frem. Gjennom formelle og uformelle møtepunkt/samtaler kan barna ta opp spørsmål som er viktig for dem. Barna får erfare at deres stemme blir tatt på alvor, har betydning og innflytelse for avgjørelser tatt for fellesskapet. Som voksne skal vi lytte til det barna har å si og følge opp det som blir avtalt.

Vi voksne skal gjennom veiledning og dialog hjelpe barna til å sette ord på det de mener er av betydning i sin hverdag. Hvert enkelt barn skal bli sett.

Ved at alle får medvirke, er dette med på å styrke selvbildet til det enkelte barn. I samspillet mellom danning og deltagelse vil barna få erfaring med at det valget de tar

vil få konsekvenser for andre, både barn og voksne. Personalet må kunne tolke barnas kroppsspråk, mimikk, og de må være lyttende. De voksne må være ansvarsfulle og ta hensyn til hele gruppen.

Medvirkning har verdi i seg selv. Det innebærer at alle barna får medvirke i små og store hendelser i hverdagen, f.eks. i lek, under måltid og påkledning. Barna skal få erfaring med at når de forteller noe som opptar dem, møter de lyttende og tilstedeværende voksne.

Barnet skal gjennom sine interesser og kunnskaper virke med og prege det pedagogiske arbeidet. På denne måten gis barnet en aktiv, medskapende rolle i sin egen læringsprosess. Barn har krav på å bli møtt med lydhørhet og respekt for sine intensjoner og perspektiver ut fra sin opplevelsesverden. Barn skal bli oppmuntret til å gi uttrykk for sine tanker, følelser og meninger, både non-verbalt og verbalt. Barn som blir møtt med anerkjennelse får en opplevelse av at deres bidrag er viktig, og at de er har en reell innflytelse på det som skjer i barnehagen.
«Sammen for kvalitet – lek og læring» s.18

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/barns-medvirkning/>

2.5 Vennskap og felleskap

Det er en styrke for barnas utvikling og psykiske helse at alle får oppleve vennskap i barnehagen. Det arbeides kontinuerlig med å skape gode relasjoner og et godt sosialt miljø. Alle skal få oppleve å være betydningsfulle i barnehagens fellesskap uansett funksjonsnivå, familiær og etnisk bakgrunn. De voksne må være lyttende, støttende og gi trygghet, slik at det enkelte barn kan ta del i fellesskapet ut fra sitt utviklingsnivå. Barnehagen har aldersinndelte grupper på tvers av avdelingene som også bidrar til et tett og godt samhold mellom barna. Vi ønsker å ta vare på det unike ved hvert barn, samtidig som vi skal legge til rette for aktiviteter og opplevelser i barnehagen som gir sterkt samhold og danner gode relasjoner. Vi har barn og foreldre med ulike tilknytting til forskjellige land. Dette gir oss en fin mulighet til å bli kjent med andre kulturer, språk og religioner. Vi gjentar dette i mangfold, neste kapittel Vi har vår egen «Grunnlov» som gjenspeiler det som betyr noe for barna i deres hverdag. Punktene i grunnloven er også det foreldre trekker frem som viktig.

GRUNNLOV FOR SELJEDALEN BARNEHAGE

I vår barnehage:

- ***Skal alle ha noen å leke med***
- ***Skal alle være snille med hverandre***
- ***Skal vi trøste hvis noen slår seg***
- ***Skal ingen være redde***
- ***Skal vi si unnskyld når vi har gjort noe dumt***
- ***Skal vi ikke le når noen slår seg***

- **Skal vi ha det gøy når vi er sammen**
- **Skal vi le mye sammen**
- **Skal vi få lære oss ting**

«Gjennom utvikling av vennskap og fellesskap skapes grunnlaget for demokratisk kompetanse, som handler om å se en sak fra flere synsvinkler og kunne reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger. Demokratisk kompetanse er en viktig forutsetning for en fremtidig og aktiv deltakelse i samfunns- og arbeidsliv.» Sammen for kvalitet – lek og læring s.18

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/barnehagens-formal-og-innhold/vennskap-fellesskap/>

2.6 Mangfold

Vi ønsker å ta vare på det unike ved hvert barn, samtidig som vi skal legge til rette for aktiviteter og opplevelser i barnehagen som gir sterkt samhold og danner gode relasjoner. Som nevnt over har vi barn og foreldre som har ulik tilknytting til forskjellige land og ulike typer familier, noe som gir oss en fin mulighet til å bli kjent med andre kulturer, språk, religioner og ulike typer familier.

Mangfold handler blant annet om sosial status, kultur, religion og språk, kjønn og funksjonsnivå. Disse dimensjonene har en sammenheng og virker inn på hverandre. De er også sterkt relatert til verdier som likeverd og likestilling.
«Sammen for kvalitet – lek og læring» s.18

3.0 Barnehagens tema/prosjekt for 2020/2021.

Livsmestring

Livsmestring er vårt utviklingsområde og hovedsatsingsområde. I rammeplanen 2017 er livsmestring og helse kommet inn som et eget tema. Det finnes mange definisjoner på ordet «livsmestring». Det å oppleve livsmestring er viktig for fysisk og psykisk helse. Vi i Seljedalen barnehage ønsker at barna skal utvikle et positivt selvbilde, kjenne livsglede og trygghet. Barna skal oppleve trivsel, latter, tårer, lære å samarbeide, kjenne på motgang, spenning og risikofylt lek. Vi ønsker at barna skal få en positiv fellesskapsfølelse og en forståelse for at hver og en må bidra til dette felleskapet.

Barna skal også bli kjent med egen kropp, kunne sette grenser for og selv og andre. For de yngste barna er det viktig å sette ord på kroppsdelene, for de litt eldre handler det om å kunne sette ord på egne følelser, utvikle/lære empati for andre.

Personalet skal bevisstgjøre barna på at vi alle er forskjellige/unike, men at vi alle er like mye verdt. Dette er et viktig steg for å forebygge mobbing. *Å forebygge krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering, er personalets ansvar* (Sammen for kvalitet -lek og læring s.30)

Skyfritt er Bergen kommunes plan for et inkluderende og godt oppvekstmiljø. Målet er at barn og unge ikke skal oppleve mobbing eller krenkende atferd, verken fra andre barn, unge eller voksne.

Planen har fått navnet Skyfritt fordi ingen barn og unge skal føle at det henger en mørk sky over dem. Vi vil at alle som vokser opp i Bergen skal trives, få muligheter til å utvikle seg og føle seg inkludert.

Gjennom Skyfritt skal kommunen styrke innsatsen for å forebygge, avdekke og håndtere mobbing i barnehagen, på skolen og på fritidsarenaer.

Våre barn og unge skal møte voksne som evner å se og inkludere alle

<https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/skyfrittinkluderende-oppvekstmiljo-i-bergen>

Bergen 950 år

Bergen by fyller 950 år i år. Vi er allerede godt i gang med Bergens-temaet, og det vil gå som en rød tråd gjennom arbeidet vårt ut året. Barnas interesser vil få betydning for hvordan vi jobber med temaet. Siden temaet har så mange innfallsvinkler kan det tilpasses de ulike aldersgruppene, samt sikre progresjon for barna.

3.1 Fagområder

Målene under er store og vide, her legger vi opp til erfaringer og utvikling som støtter hvert enkelt barns alder og nivå. Alle barna skal få kunnskap og erfaringer som støtter opp under allerede tilegnet kunnskap. Målene er også skrevet ut ifra barnehagens satsningsområde dette året; *Livsmestring*.

1. Kommunikasjon, språk og tekst:

Mål: Barna skal få oppleve at både verbalt og nonverbalt språk kan brukes til å skape relasjoner, delta i lek og løse konflikter.

2. Kropp, bevegelse, mat og helse:

Mål: Barna skal få oppleve og kjenne på gleden i å utfordre seg selv i risikofylt lek

3. Kunst, kultur og kreativitet:

Mål: Barna skal få oppleve glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet.

4. Natur, miljø og teknologi:

Mål: Barna skal få en begynnende forståelse for at det en selv gjør, er et viktig bidrag for å ta vare på naturen vår.

5. Antall, rom og form:

Mål: Barna skal bli støttet og stimulert i forhold til egne evner og utholdenhet i problemløsning.

6. Etikk, religion og filosofi:

Mål: Barna skal få en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på.

7. Nærmiljø og samfunn:

Mål: Barna skal få oppleve nytten og gleden av å samarbeide mot et felles mål.

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Mål: Barna skal få oppleve at både verbalt og nonverbalt språk kan brukes til å skape relasjoner, delta i lek og løse konflikter.

Bøker er en kilde til språkutvikling, kunnskap og glede. Vi ønsker at barna skal bli glade i bøker og få kompetanse gjennom et mangfold av kommunikasjonsformer som rim, regler, sanger og litteratur. En bok har evne til å begeistre på tvers av

alderstrinnene – barna kan samles rundt gleden i en bok selv om de har ulik alder. Hvert enkelt barn vil ha egne tanker og følelser ut fra det vi leser. Det beste med en bok er ikke de tankene den inneholder, men de tankene den skaper. Filosofering rundt moralske dilemmaer i bøkene støtter opp rundt arbeidet med sosial kompetanse. Vi er bevisste på hvilke tekster og bilder vi bruker i forhold til de ulike aldersgruppene og til begge kjønn.

3.1.2 Matematisk kompetanse

Mål: Barna skal bli støttet og stimulert i forhold til egne evner og utholdenhet i problemløsning.

Matematikk er et språk. Det er en måte å forklare virkeligheten på og en måte for barnet å få orden og struktur.

Vi tar utgangspunkt i **Alan Bishops (britisk matematikkdiraktikker) seks ulike aktiviteter for å forklare hvordan matematikk er og kan være for barn.**

1. Forklaring og argumentasjon er en aktivitet som barna bruker til å resonnere, begrunne, forklare og trekke logiske slutninger.
2. Lokalisering er en aktivitet som barna bruker til å finne frem, orientere seg, lokalisere og plassere.
3. Design er en aktivitet som barna bruker til å lage mønstre, figurer, symmetri og omforme noe til noe annet.
4. Telling er en aktivitet som barna bruker til telleramsen, telling og regning.
5. Måling er en aktivitet som barna bruker til å sammenligne, lære seg måleenheter, lengde, tid, vekt og penger.
6. Lek og spill er en aktivitet som barna bruker til rollelek, fantasilek, gjemsel, terningspill og puslespill.

3.2 Digitale verktøy

Det finnes mange digitale verktøy, og vi skal sammen med barna øke vår kompetanse på og om disse verktøyene.

Digitale verktøy er:

- PC - Mobiltelefon – Dokumentkamera
- Digitale kamera – Skriver og kopimaskin
- I-Pad/nettbrett – Smart Board – Høytalere til PC og mobil
- Lamineringsmaskin

3.3 Grønt flagg

Formålet med grønt flagg er å styrke bærekraftig utvikling gjennom miljøundervisning.

Seljedalen barnehage har hatt sertifikat for grønt flagg siden 2011. Vi sender inn søknad en gang i året. Dette sikrer kontinuitet i miljøarbeidet. Vi begynner allerede med sortering av matavfall, plast og papir med de yngste. Førskolebarna er miljøagenter og har ansvar for å minne barn og voksne på oppgavene som er:

- Sortere mat-, rest-, papp/papir-, og plastavfall
- Slukke lyset etter oss
- Lukke dører
- Ikke la vannet renne
- Ikke gå med sko inne

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Livsmestring

Hovedsatsningsområdet vårt er Livsmestring og psykisk helse. De erfaringer barnet får i barnehagen er med på å legge grunnlaget for barnets liv. Evnen til å være medmenneske og bidra til å skape gode fellesskap vil være påvirket av de opplevelser og erfaringer barnet har med seg fra barneårene. Barnets lærelyst og læringspotensial skal møtes, ivaretas og utfordres i et miljø preget av trygghet, inkludering og lek.

Områder som har stor betydning for barnets utvikling, læring og livsmestring er:

- Tilknytning
- Lek
- Vennskap og fellesskap
- Samarbeid
- Barns medvirkning
- Mangfold
- Læring, undring og utforskning

Personalet må kunne observere og reflektere over egne holdninger og handlinger i møtet med det lærende barnet. Livsmestring blir tema for planleggingsdager, personalmøter og avdelingsmøter. Personalet må dokumentere observasjoner og reflektere over observasjonene. Disse danner utgangspunkt for samtaler og evalueringer på avdelingsmøtene. Denne vurderingen av egen praksis danner grunnlag for utvikling, organisasjonslæring og utprøving av ny kunnskap i praksis.

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

4.2.1 Dokumentasjon

Gjennom pedagogisk dokumentasjon får vi hevet refleksjonsnivået og synliggjort vårt arbeid i barnehagen. Vi har barnas lærings- og erfaringsprosesser i fokus. Det pedagogiske arbeidet blir blant annet dokumentert gjennom:

- Temaplaner
- Månedspaner
- Månedsbrev
- Bilder fra barnas læringsprosesser
- Utstillinger
- Praksisfortellinger
- Samtaler med barn og foreldre

Dokumentasjon er en viktig del av arbeidet vårt og et pålegg i rammeplanen.

Dokumentasjon er et middel for å få frem ulike oppfatninger og åpne opp for en reflekterende praksis. Vi bruker bilde-dokumentasjon der barn og voksne tar bilder, men på en litt annen måte enn før på grunn av de nye retningslinjene til bildebruk av barna. Bildene vil vise en prosess i en aktivitet/utvikling og barna får mulighet til å være med å velge ut bilder fra nettet som synliggjør det prosjektet de holder på med. Barna vil da få kunnskap om digitale verktøy i praksis.

Tilbakemeldinger og informasjon fra personalet, foreldre og barn gir oss innsikt i hva som fungerer godt og hva som fungerer mindre bra. Brukerundersøkelser, foreldremøter, foreldresamtaler, personalmøter, barnemøter og møter i FAU og SU gir oss muligheter til å se tingene i flere lys og vurdere barnehagen ut fra dette.

4.2.2 Vurdering

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegge, dokumentere og vurdere. Hele barnehagens innhold skal vurderes og evalueres gjennom året og hele personalgruppen skal delta i dette arbeidet.

For å kunne vurdere arbeidet vårt, trenger vi også tilbakemeldinger og informasjon fra foreldre og barn om hva som fungerer godt og hva som fungerer mindre bra.

Gjennom Brukerundersøkelsen får foreldre og foresatte si sin mening om barnehagetilbudet, barnas trivsel og samarbeidet mellom hjem og barnehage.

Gjennom barns medvirkning får vi frem barns erfaringer og synspunkter. De svarene vi får bruker vi i den videre planlegging i barnehagen. Vi bruker foreldremøter, foreldresamtaler, personalmøter og møter i FAU og SU som en kilde til informasjon om arbeidet vårt.

Vurderingsarbeidet blir gjennomført kontinuerlig i løpet av barnehageåret og vi bruker avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager til arbeidet.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/pedagogisk-virksomhet/vurdering/>

4.2.3 Oppfølging

Informasjonen vi innhenter fra foreldre og barn, blir brukt som grunnlag for refleksjon i personalgruppen. Det barn og foreldre melder tilbake om hvordan arbeidet vårt fungerer, er viktig for oss å ta med i den videre planleggingen vår. Vi diskuterer og reflekterer rundt den informasjonen vi får inn. Dette bruker vi avdelingsmøter, pedagogisk ledermøter, personalmøter og planleggingsdager til.

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Hvert år gjennomfører Bergen Kommune en brukerundersøkelse i barnehagene sine. Resultatene av disse undersøkelsene blir jobbet med på personalmøter og planleggingsdager. De voksne har fokus på dialog med barna i løpet av dagen der tanker og refleksjoner blir delt.

Foreldre har også mulighet til medvirkning gjennom FAU og SU. Hver avdeling har to representanter i FAU. Disse blir valgt hvert år, på første foreldremøte. To av representantene fra FAU blir valgt inn i SU, som er barnehagens samarbeidsutvalg. Her sitter også to representanter for personalet. Det er styrer som kaller inn til første møte i FAU og SU. Alle foreldre i barnehagen kan melde saker til FAU.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/samarbeid-hjem-barnehage/>

I. Barnesyn og læringssyn

Barnesyn

Barnet ses som subjekt, som aktivt deltagende i egen utviklings- og læreprosess. Barnet opplever og erfarer sin verden innenfra, gjennom sin kropp, sine følelser og sitt sinn. Det handler om hva barnet selv ser og retter sin oppmerksomhet mot. Utviklingen av en sunn selvfølelse avhenger av at barnet møter sensitive og tilstedeværende voksne som lytter og prøver å forstå barnets intensjon. Møt barnet som individ, ha respekt for barnets opplevelsesverden. Bidra til at barna i fellesskap med andre utvikler et positivt forhold til seg selv og tro på egne evner. Møt dem med empati, slik vil de videreutvikle egen empati og evne til tilgivelse.

Læringssyn

Rammeplanens sosialkonstruktivistiske læringssyn betrakter kunnskap og kompetanse som et indre forhold som blir skapt i møtet mellom individet og omgivelsene. Barnet selv skaper mening og innhold i erfaringene de gjør seg. Erfaring barnet får i barnehagen er med på å legge grunnlag for barnets liv. Evnen til å være medmenneske og bidra til å skape gode fellesskap vil påvirkes av de opplevelser barnet får i sin hverdag. Lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng – og gjennom tilrettelegging av leke- og læringsmiljø og deltakelse i barns aktiviteter skal ansatte sikre at rammeplanens målsettinger blir ivaretatt. Lærelyst og læringspotensialet møtes, ivaretas og utfordres i et miljø preget av trygghet, inkludering og lek.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

Pedagogisk relasjonskompetanse kan forstås som personalets evne til å se, forstå og justere seg til hvert enkelt barn, uten å gi opp sitt eget perspektiv, lederskap og integritet.

Personalet skal gi ros og anerkjennelse til barna, ha et felles fokus med barna. Det skal gis mening til barnas opplevelser, og det skal settes positive grenser når noe ikke er akseptabelt.

Pedagogisk relasjonskompetanse handler også om at det er den voksne som alltid har ansvar for relasjonens kvalitet i samspill med barn.

Kvaliteten på den pedagogiske relasjonskompetansen er dermed avhengig av de ansattes bevisste holdninger, verdier, barnesyn og læringssyn, og virkeliggjøres

gjennom personalets handlinger i møte med barn. Ansattes møte med enkeltbarn og barnegruppe er den viktigste byggesteinen i et bærekraftig psykososialt barnehagemiljø. Barn som blir tatt på alvor og blir lyttet til motiveres for læring og utvikler tillit til seg selv og andre.

Personalets refleksjonsevne og fagpersonlige kompetanse er også en grunnleggende forutsetning for barns utvikling og læring. Det stilles krav til profesjonsbevissthet og profesjonsetikk.

Personalet skal se barnet og møte det med en varm og inkluderende holdning som til enhver tid er til det beste for barnet og for barnegruppen.

Gjennom arbeid med pedagogisk relasjonskompetanse skal barnehagen bidra til at barna:

- opplever tilknytning til stabile, tilstedeværende voksne
- opplever at de blir sett, hørt og tatt på alvor
- opplever at de er inkludert og en del av et sosialt fellesskap
- får uttrykke seg og får innflytelse på alle sider ved sitt liv i barnehagen

For å arbeide mot disse målene må personalet:

- systematisk reflektere over hvordan barnehagens barnesyn og læringssyn kommer til uttrykk i møte med barn og foreldre
- samhandle med foreldre og la dem medvirke i barnehagen
- utvikle sin kompetanse i å møte kulturelt mangfold på en inkluderende måte
- videreutvikle sin relasjonskompetanse gjennom sensitiviseringsprogram som ICDP/Samspillsmetoden Dialog
- bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling mellom kjønnene, og aktivt arbeide for å rekruttere og beholde menn i barnehagen

Pedagogisk relasjonskompetanse er en forutsetning for å skape det gode grunnlaget for livslang læring i det 21. århundre, og våre kommunale barnehager skal ha høy kvalitet på arbeidet med dette området.

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

«Bare blant mennesker blir mennesker mennesker»

Urie Bronfenbrenner

Danning er et stort begrep og omfatter alle møter, opplevelser og erfaringer vi gjør gjennom hele livet som påvirker og danner oss som mennesker. Barna skal være aktive aktører i egne dannelsingsprosesser. Gjennom dette dannelsingsperspektivet vil vi beskrive hvordan barnehagen ser på omsorg, lek og læring for livsmestring i det 21. århundre.

Rammeplanen sier;

«Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger».

Med dette forstår vi vårt ansvar som rollemodeller i barnehagen. Omsorg er å ville hverandre vel, omsorg kan være blikkontakt, nærhet, tilknytning, men også at vi voksne er lydhør for barnas uttrykk og imøtekommer dem med sensitivitet. Omsorg kan være nødvendig grensesetting og veiledning der vi voksne erkjenner vårt ansvar med å være *større, sterkere, klokere og god* for at barna får utvikle tillit til seg selv og andre.

«Leken er barnets naturlige uttrykksform og for barnet er leken et mål i seg selv. Barnet opplever ikke noen forskjell på lek og læring i sitt perspektiv. De lærer av alle sine erfaringer, og det er barnehagens oppgave å tilby et rikt og variert leke- og læringsmiljø som ivaretar rammeplanens mandat.» (SFK-LOL 2018-2021).

Med dette forstår vi vårt ansvar som bevisste voksne. Vi skal både tilrettelegge og gripe situasjoner der barna kan utfordres for å tillære seg holdninger, ferdigheter og kunnskap som styrker deres danning og utvikling.

«Læringskurven er brattest i barnets første leveår. Barnet lærer seg språk, de møter ulike mennesker, kulturer, normer, omgivelser og utfordringer. Alt barnet opplever bidrar til barnets dannelsesprosesser og utvikling av grunnleggende kompetanse på ulike områder.» (SFK-LOL 2018-2021).

Med dette forstår vi at våre egne holdninger, ferdigheter og kunnskap er avgjørende for barnas utbytte av leke- og læringssituasjoner hos oss. Kvaliteten på vår tilnærming til barna påvirker både danning, omsorg, lek og læring. Vi må være i utvikling for å møte barna der de er individuelt, sosialt og i et samfunnsmessig perspektiv.

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Rammeplanen sier at: *«Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter»*

Vår organisering av barnegruppene innebærer at hver avdeling har et bredt utvalgt av leker og utstyr som passer til alle aldersgruppene. Barna vil derfor jevnlig bli introdusert for aktiviteter som er mer utfordrende. Siden barna på avdelingene er mellom 1 og 6 år, vil dette gjelde både aktiviteter som er igangsatt av voksne, men også aktiviteter som barna selv starter. I samlinger og ulike opplegg på avdelingen blir barnegruppene delt etter alder og modning, og det blir lagt vekt på at barna skal bli introdusert for bøker og aktiviteter ut fra eget ståsted. Dette er med på å sikre progresjon for hvert barn.

V. Overganger.

a. Tilvenning i barnehagen

Barns overgang til barnehagen er avgjørende for barns trivsel og trygghet og for et godt og gjensidig samarbeid med foreldre. Barnehagen har fleksible rutiner som tilpasses den enkelte families behov. Dette sikrer barn en god og trygg overgang fra hjem til barnehage.

- Besøksdag for nye barn og foreldre
- Foreldremøte for nye foreldre
- Oppstarts samtale
- Velkommenskriv

b. Samarbeid og sammenheng med skolen

Barnehagen er en del av barnets helhetlige læringsløp. Det barnet har av erfaringer, kunnskap og verdi fra barnehagen skal oppleves som verdifullt i møte med skolen. Barnehagen, SFO og skolen skal kjenne til hverandres faglige vurderinger, arbeidsmåter og kulturer. Sammen skal vi legge til rette for at barn skal oppleve trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd samt forebygge krenkelser og mobbing. Samarbeid med Seljedalen skole innbefatter blant annet turer med skolen og skolestartere fra andre barnehager i nærheten. På fellesturene har barnehagene og skolene ansvar for aktiviteter og det går på rundgang. Seljedalen skole kommer på besøk i barnehagen med elever fra skolen. Skolestarterne våre får besøke SFO og får omvisning og får se/være på klasserom. Avdelingsleder for 1-4 trinn og avdelingsleder fra SFO kommer på besøk til førskolebarna våre. Vi jobber kontinuerlig med å få til mer samarbeid med andre skoler som våre barn skal begynne på slik at alle får mulighet til å bli kjent med sin egen skole.

- Overordnet plan for sammenheng mellom barnehage og skole
- Plan for samarbeid med nærskole
- Besøk på nærskolen
- Delta i aktiviteter på nærskolen
- Grenseobjekter/bli kjent med sanger, eventyr og leker som brukes på skolen

Se plan for samarbeid og sammenheng:

https://www.bergen.kommune.no/bk/multimedia/archive/00187/Plan_for_samarbeid_187739a.pdf

VI. Foreldremedvirkning

Foreldre kan medvirke gjennom barnehagens foreldreråd, som består av alle foreldrene. Dette danner igjen foreldreutvalget, FAU, som igjen velger sine representanter til samarbeidsutvalget (SU). Foreldremedvirkning innebærer at foreldre tar del i barnehagens virksomhet, uttrykker egne tanker og meninger og er med på å utforme tilbudet som barnet gis i barnehagen. Hvor aktiv deltakelsen blir, er naturlig nok avhengig av den enkeltes kapasitet og mulighet.

Det er barnehagen sitt ansvar å legge til rette for at det blir en god dialog, bygge tillit og trygghet med foreldrene på alle nivå, og sikre at foreldre får medvirke i utviklingen av barnehagen. Hvordan dette tilrettelegges i vår barnehage vil du kunne lese mer om i årsplandelen.

VII. Forebygge, håndtere, stoppe og følge opp mobbing.

Barnehagen skal være et trygt sted å være for alle. Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet, og barna skal få oppleve at det finnes flere måter å tenke, handle og leve på. Grunnlaget for livsmestring; barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i barnehagen. Barna skal oppleve forutsigbarhet, stabilitet og trygghet i møte med sensitive, varme og inkluderende voksne.

Personalet skal legge til rette og støtte barna slik at de kan etablere vennskap og lære å løse konflikter på en god måte. De ansatte skal møte barnet med respekt og anerkjenne barnets opplevelser og følelser. Et aktivt og støttende personale, som er tilstede i barns relasjoner og samhandlinger, bidrar til å forebygge diskriminering og mobbing og hindrer at uheldige handlingsmønstre får utvikle seg.

«Mobbing av barn i barnehage er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet» Def. Ingrid Lund

Hva kan mobbing i barnehage være?

- Å bli holdt utenfor
- Ta leker fra samme barn, uten at barnet tør å protestere
- Å bli presset eller truet til å gjøre ting for andre som en ikke vil
- Å bli slått, dyttet eller pirket på
- Å bli kalt noe stygt eller få en stygg kommentar for eksempel om utseende, klær, tro eller dialekt
- Å bli baksnakket
- Å få noe en eier kastet rundt

For å forebygge mobbing må personalet være gode rollemodeller som fremsnakker og inkludere alle rundt seg. Vi trenger personale som er deltagende i lek og som viser omsorg for alle. Den ansatte må kjenner barna godt og være god på å hjelpe barna finne felles fokus og hjelpe de i konfliktløsninger. Det arbeides aktivt for at alle ansatte skal undersøke, bearbeide og erkjenne egne holdninger og handlinger for å forebygge og hindre mobbing av barn, kolleger og andre. Vår oppmerksomhet rettes også mot ansatte som ikke følger opp barnehagens arbeid på dette feltet. Vi bruker spillmetoden Dialog som er et verktøy for å skape gode relasjoner og tilknytning mellom voksne-voksne, voksne-barna, og mellom barn-barn.

Foreldresamarbeid er en viktig del av arbeidet med et godt psykososialt barnehagemiljø. Barnehagen har ansvar for å tilrettelegge for en samarbeidsform og et innhold som fremmer trivsel og positive relasjoner og som fremmer hensynet til både enkeltbarn og barnegruppene som helhet. Personalet og foreldre har et felles ansvar for at mobbing ikke får utvikle seg i barneårene.

Tiltak må rettes både mot enkeltindivider, grupper og hele miljøet, mot barna som blir mobbet/utestengt, og mot de som mobber/utestenger. Voksne må sammen med foreldre sette klare og forståelige grenser for hvilke oppførsel som er akseptabel. Barn som blir utestengt/mobbet eller bidrar til dette skal ikke bli tillagt ansvaret alene. Det skal følges tett opp i tråd med barnehagens verdigrunnlag, formål og innhold.

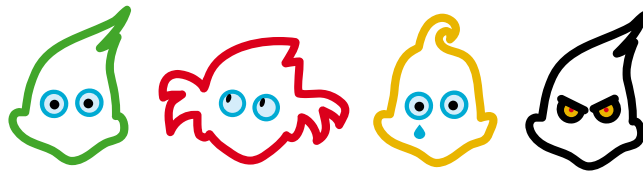
Hva skal vi gjøre om et barn forteller at det blir mobbet?			
I møte med barnet	Oppfølging av saken med personal, barn og barnegruppe	Oppfølging av saken med foresatte til barnet som har blitt mobbet eller krenket	Oppfølging av saken med foresatte til barna som har mobbet eller krenket andre
Tar det på alvor.	Snakke om vennskap. Hva er en god venn?	Viktig med åpenhet, tydelighet og detaljer rundt hendelsen.	Gi beskjed til foresatte så tidlig som mulig. Tilby samtale
Anerkjenne	Gjøre tema forståelig for barna.	Gi tidlig beskjed.	Bevisstgjøre foresatte på hva mobbing innebærer
Lytter til barnet og har samtaler med det	Jobbe med hva er inkludering	Møte de med respekt. Lytte	Støtte opp under følelsene foresatte har.
Observerer	Barnesamtaler	Anerkjenne og ta på alvor. Ikke bagatellisere	Være bevisst hvordan vi formidler budskapet til de

Hjelper barnet sette ord på følelser	Lære barna å sette egne grenser	Skjerme samtalen og holde den på egnet rom	Møte med respekt. Lytte. Anerkjenne og ta på alvor. Ikke bagatellisere.
Hjelper barn inn i leken	Rose barna	Holde de oppdatert på de samtaler vi har med barna i barnehagen	Lytt til hva de tenker og ønsker
Fortelle barnet at vi skal ordne opp i dette	Bøker og sanger om mobbing, ekskludering	Holde de oppdatert på hva vi har gjort i forhold til personalet og andre involverte foresatte.	Snakke om det å være gode rollemodeller.
	Vise film: Eks. Sol snart 6 år.	Involvere de i tiltaksplanen. Vi skal ikke sitte og lage denne alene	Viktig å formidle at vi tar dette alvorlig og at vi trenger samarbeid med hjemmet for å forebygge og for å sette en stopper for dette.
	Forklare barna at noen ganger kan ikke alle være med. Vi følger opp og finner alternativer	Oppfølgingssamtaler så ofte som foresatte gir uttrykk for at de ønsker, eller etter personalets vurderinger.	Vi må tro på det vi formidler og vi må ha tillit til at alle parter vil jobbe for at mobbing/krenkelsene ender.
	Skape gode felles opplevelser	Tilby alltid tolk ved behov.	Hold de oppdatert på hvordan situasjonen er.
	Hvordan kan vi avvise uten å mobbe?		Oppfølgingssamtaler så ofte som nødvendig.
			Tilby alltid tolk ved behov.

Det er utarbeidet tiltaksplaner for hvordan eventuelle saker skal håndteres videre.

SKYFRITT er Bergen Kommunes plan for å styrke innsatsen for å forebygge, avdekke og håndtere mobbing i barnehage, skole og på fritidsfeltet. Planen har fått navnet SKYFRITT fordi vi vil at alle barn og unge, i barnehage, skole eller på fritidsaktiviteter skal oppleve at det ikke henger en mørk sky over dem – men at de trives, utvikler seg og lever – SKYFRITT.

<https://www.bergen.kommune.no/politikere-utvalg/api/fil/1298542/SKYFRITT-inkluderende-oppvekstmiljo-for-barn-og-unge-i-Bergen>

Seljedalen barnehage
Seljesvingen 33
5145 Fyllingsdalen
tlf: 5303 4850/ 970 18 700

<https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/barnehager/seljedalen-barnehage>

Bilde fremside: Malt av Ørjan Rasmussen
(delt med tillatelse)

BERGEN
KOMMUNE

